

більше шансів, що і його вихованці виростуть людьми, які вміють самостійно мислити, тонко відчувати прекрасне, стануть внутрішньо довершеними. Адже пробудити інтерес до лінгвістичної науки, літератури, мистецтва може лише висококультурна особистість.

Отже, щоб стати справжнім сучасним вчителем-лідером, потрібно бути готовим пройти нелегкий шлях, а саме: володіти активними методами навчання і технологією модерації; володіти інформаційно-комунікативними технологіями; володіти технологією проектування уроку; вміти управляти мотивацією; мати активну життєву позицію; бути відкритим до інновацій; постійно вчитися; бути самостійним, цілеспрямованим; бути партнером для своїх учнів і колег; бути творчою особистістю.

Доречно підкреслити вищесказане словами М. Фуллана: «Учитель повинен досягати успіху для того, щоб його досягали учні, а учні повинні досягати успіху, щоб його досягло суспільство».

Література. 1. *Богданова І. М.* Педагогічні інновації в системі підготовки вчителя: кінець ХХ – початок ХХІ століття. Одеса: М. П. Черкасов. 2009. С. 157. 2. *Грищенко Г. П.* Концептуальні засади моделі вчителя (викладача) предметника. Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства. Київ: НПУ ім. М. Драгоманова. 2000. Ч1. С. 14–23. 3. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). Київ: Райдуга. 1994. С. 62. 4. *Карделл Ф. Д.* Психотерапія і лідерство. Санкт-Петербург: Речь. 2000. С. 234. 5. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. Педагогічна газета. 2001. №7. С. 4–6. 6. *Сухомлинський В. О.* Вибрані твори : у 5 т. Київ: Рад. Школа. 1975–1977. 7. URL: <http://collegy.km.ru/>

Шаполова В. В., Алієва Р. Р.
м. Харків, Україна

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Зважаючи на постійні зміни, що відбуваються у сфері української і світової освіти, проблема професійного становлення педагога є

надзвичайно актуальною у наш час. Перед професійною освітою та педагогікою післядипломної освіти постають нові завдання щодо підготовки спеціалістів високого рівня кваліфікації, який відповідав би європейським та світовим стандартам.

Проблему формування професійної майстерності висвітили у різноманітних сферах психолого-педагогічної науки такі вчені, як: Ю. Азаров, Л. Виготський, І. Зязюн, О. Киричук, Н. Кузьміна, А. Макаренко, О. Пехота, С. Рубінштейн, В. Сухомлинський, Г. Хозіянов та інші.

Проблема удосконалення професійної майстерності широко досліджена в працях Р. Гуріна, Н. Зязюна, М. Євтуха, Н. Кузьміної, В. Сластьоніна, А. Щербакова.

Незважаючи на велику кількість досліджень, питання педагогічних умов розвитку професійної майстерності викладача вищої школи залишається актуальним і в наш час.

Мета роботи полягає у дослідженні питання педагогічних умов формування професійної майстерності сучасного фахівця.

У психолого-педагогічній літературі поняття «професійна майстерність» та «педагогічна майстерність» трактується по-різному.

Поняття професійної майстерності розглядає Н. Кузьміна, на її думку, це володіння професійними знаннями, вміннями і навичками, що дозволяють успішно дослідити ситуацію, і, спираючись на це, сформулювати професійні завдання та успішно їх вирішувати відповідно до поставлених цілей [2]. Професійна майстерність, на думку Є. Барбіної, є процесом і результатом творчої професійної діяльності, інтеграцією особистісних якостей конкретного виконавця з діяльнісною сутністю відповідної професії, інтегрованим показником ступеня готовності конкретної людини до виконання професійних обов'язків викладача [1, с. 37].

Необхідно зазначити, що у кожній сфері науки і виробництва майстерність має свої специфічні ознаки. Педагог-майстер своєї справи – це фахівець високої культури, який глибоко знає свій предмет, добре володіє знаннями відповідних галузей науки та досконало володіє фаховими методиками.

Формування професійної майстерності викладача повинно поєднувати психолого-педагогічну й спеціальну підготовку, ефективний індивідуальний стиль діяльності та творчу педагогічну взаємодію.

Аналіз літератури свідчить, що рівень педагогічної майстерності викладача вищої школи є важливим чинником освітнього процесу. У свою чергу, розвиток педагогічної майстерності викладача тісно корелює з його ставленням до себе, вимогами до своєї діяльності, особистісними якостями.

Отже, педагогічна майстерність – це найвищий рівень педагогічної діяльності та вияв творчої активності викладача. Педагогічна майстерність викладача вищої школи ототожнюється з професійною компетентністю, із процесом і результатом творчої професійної діяльності.

Проаналізувавши різні підходи до структури педагогічної майстерності, можна виділити її загальні компоненти: необхідні професійні знання; необхідні професійні уміння та навички; професійно-педагогічна спрямованість особистості; педагогічна техніка; педагогічна культура; загальні здібності до педагогічної діяльності.

У процесі формування професійної майстерності майбутнього педагога важливим є створення необхідних педагогічних умов. Саме педагогічні умови – це одна із сторін закономірності певного (виховного, навчального) процесу [3].

Науковці по-різному трактують поняття «педагогічні умови», розглядаючи їх як: характеристику педагогічного середовища; обставини, необхідні для перебігу педагогічного процесу; фактори, шляхи, напрями педагогічного процесу; уявні результати педагогічного процесу; форми, методи, педагогічні прийоми. На нашу думку, педагогічні умови слід розуміти як обставини, від яких залежить і на основі яких відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості.

За результатом аналізу літератури, ми виділили такі педагогічні умови розвитку професійної майстерності викладача ЗВО:

1. Стимулювання розвитку внутрішньої мотивації до підвищення професійної майстерності. Ця умова має визначальний вплив на формування показників мотиваційного критерію готовності педагогів до професійної діяльності.

2. Поетапне засвоєння професійних знань і формування у них відповідних умінь і навичок. Йдеться про знання науково-теоретичного та практичного характеру.

3. Збагачення змісту практичної підготовки фахівця.

4. Створення сприятливого соціально-психологічного клімату.

Для досягнення вказаних умов ми пропонуємо такі шляхи та методи;

1. З метою стимулювання розвитку внутрішньої мотивації до підвищення професійної майстерності пропонуємо використовувати метод проблемних ситуацій.

2. З метою поетапного засвоєння професійних знань і формування у майбутніх викладачів відповідних умінь і навичок пропонуємо використовувати комплекс спеціальних теоретико-практичних завдань.

3. У практичному аспекті пропонуємо розробити й апробувати програму психолого-педагогічного тренінгу. Мета тренінгових занять полягає у формуванні у майбутніх викладачів особистісних новоутворень, покликаних забезпечити належний розвиток професійної майстерності.

4. Щодо четвертої педагогічної умови, то вона представляє створення сприятливого соціально-психологічного клімату і передбачає практичну діяльність, спрямовану на актуалізацію соціально-значущих цінностей. Реалізувати її пропонуємо за допомогою рольової та ділової ігор.

Також важливою психолого-педагогічною умовою розвитку професійної майстерності майбутніх педагогів у процесі професійного становлення можна вважати використання новітніх інтерактивних методів навчання за допомогою інформаційних технологій.

Фундаментальні предметні знання є обов'язковою, але не достатньою складовою освіти, набагато важливішим є прищеплення умінь самостійно здобувати, аналізувати, структурувати й ефективно використовувати інформацію, що сприятиме максимальній самореалізації й корисної участі майбутніх педагогів у житті суспільства. Сучасні педагоги-професіонали повинні постійно розвивати свою професійну майстерність і стати справжніми фахівцями високого рівня.

Література. 1. *Барбина Е. С.* Формирование педагогического мастерства в системе непрерывного педагогического образования. Київ: Вища школа. 1997. С. 153. 2. *Кузьмина Н. В.* Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва: Высшая школа. 1990. С. 119. 3. *Лозова В. І., Троцько Г. В.* Теоретичні основи виховання і навчання : Навчальний посібник. Харків. 2002. С. 126–174.